Agendapunt: 13

GEMEENTERAAD

gemeente Culemborg

Onderwerp	:	Vaststellen Verordening voor de onderzoekscommissie met betrekking tot het onderzoeksrecht van de raad
Voorstel voor de vergadering op	:	29 januari 2004
Besproken in de Raadscommissie	:	Werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing
Portefeuillehouder	:	
Datum	:	19 januari 2004
Nummer	:	2004/0400407

Beknopte samenvatting van inhoud voorstel:

De Wet Dualisering Gemeentebestuur introduceert voor gemeenteraden de mogelijkheid om een raadsonderzoek te houden naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. Een raadsonderzoek is een op waarheidsvinding gericht onderzoek naar een specifiek onderwerp van lokaal belang. Het recht op onderzoek is een belangrijk nieuw controle-instrument van de raad. In een speciale verordening worden regels vastgelegd over de vormgeving van en de handelswijze bij zulke onderzoeken.

Aan de Gemeenteraad

In de raadsvergadering van 30 januari 2003 heeft u het Reglement van Orde voor de gemeenteraad van Culemborg vastgesteld. In dit Reglement van Orde zijn de instrumenten waarover een individueel raadslid beschikt om zijn volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak te kunnen uitvoeren nader uitgewerkt. Het recht van onderzoek is in dit reglement niet opgenomen. Het recht van onderzoek, dat een bescheiden vertaling is van het parlementaire enquêterecht, is het zwaarste controle-instrument dat de raad kan inzetten. Het ligt voor de hand dat de raad eerst via het mondelinge of schriftelijke vragenrecht, dan wel via interpellatie het college om tekst en uitleg zal vragen.

De Werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing is echter van mening dat alle instrumenten die de raad ter beschikking staan om zijn controlerende taak naar behoren te kunnen uitvoeren dienen te worden vastgelegd in een uitvoeringsregeling. In de ter vaststelling voorliggende verordening worden regels gesteld met betrekking tot de instelling van een onderzoek en tot instelling van een onderzoekscommissie.

Namens de Werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing

J.C.J. van Zutphen
voorzitter

Aldus besloten in de vergadering van
de raad, gehouden op 29 januari 2004

de griffier — de voorzitter

A. Boer — M.J. Schreurs

V:\data\msoffice\bbfddiv\Raad\2004\01-29\raadsvoostel recht op onderzoek1.doc

Verordening

De raad van de gemeente Culemborg,

gelezen het voorstel van de Werkgroep Bestuurlijke Vernieuwing d.d. 2 december 2003 (nr....)

overwegende dat het gewenst is om ingevolge artikel 155a van de Gemeentewet regels te stellen met betrekking tot de instelling van een onderzoek en tot instelling van een onderzoekscommissie;

gelet op de artikelen 149 en 155a van de Gemeentewet en op de Algemene wet bestuursrecht;

besluit:

vast te stellen de volgende verordening:

VERORDENING VOOR DE ONDERZOEKSCOMMISSIE

HOOFDSTUK 1 TAAK EN ONDERSTEUNING VAN DE ONDERZOEKSCOMMISSIE

Artikel 1 Taak van de commissie

1. De raad kan een onderzoek instellen naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. De raad stelt daartoe een onderzoekscommissie in. De raad benoemt de voorzitter en de overige leden van de commissie uit zijn midden.
2. In het instellingsbesluit van de onderzoekscommissie kan de raad bepalen binnen welke termijn de onderzoekscommissie haar bevindingen en conclusies aan de raad rapporteert. De onderzoekscommissie kan, alvorens haar eindrapport te presenteren, ook tussentijds aan de raad rapporteren.

Artikel 2 Opheffing van de commissie

De raad ontslaat de leden van de onderzoekscommissie na bespreking van haar eindrapport en heft de commissie op.

Artikel 3 Secretariaat

De griffier of de plaatsvervangend griffier is secretaris van de onderzoekscommissie. Wanneer beiden verhinderd zijn, wijst de voorzitter door tussenkomst van de gemeentesecretaris een vervanger aan.

Artikel 4 Verdere ondersteuning onderzoekscommissie

1. Op verzoek van de onderzoekscommissie kan de gemeentesecretaris in overleg met de griffier voor de duur van het onderzoek medewerkers uit de werkorganisatie aanwijzen om te ondersteunen bij het onderzoek.
2. Deze medewerkers worden in voldoende mate voor de invulling van hun taak vrijgesteld.

3. De onderzoekscommissie kan ook deskundigen inschakelen die niet bij de gemeente in dienst zijn.

HOOFDSTUK 2 WERKWIJZE VAN DE COMMISSIE

Artikel 5 Vergaderingen

1. De onderzoekscommissie vergadert op de door haar te bepalen dagen en uren.
2. In bijzondere gevallen belegt de voorzitter in afwijking van het eerste lid een vergadering. Hij gaat daartoe in elk geval over wanneer ten minste twee leden hem dat onder opgaaf van de redenen hebben gevraagd.

Artikel 6 Agenda

1. De voorzitter roept de leden schriftelijk in vergadering bijeen, onder opgaaf van de punten die behandeld zullen worden.
2. Hij zorgt dat de stukken die op de vergadering betrekking hebben, tijdig aan de leden worden toegezonden of tijdig voor de leden ter inzage worden gelegd.
3. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter van het bepaalde in de vorige leden afwijken.

Artikel 7 Vergaderquorum, stemmingsquorum

1. De onderzoekscommissie vergadert niet als minder dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is.
2. De onderzoekscommissie beslist bij meerderheid van stemmen. Indien de stemmen staken, beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 8 Verslaglegging

1. De secretaris van de onderzoekscommissie draagt zorg voor het maken van een beknopt verslag van een commissievergadering van intern beraad, dat de commissie in de eerstvolgende vergadering ter vaststelling wordt aangeboden.
2. De onderzoekscommissie kan bepalen dat uit een vergadering van intern beraad van de onderzoekscommissie geen mededelingen mogen worden gedaan en dat de verslagen van de commissie als geheim worden aangemerkt, totdat de onderzoekscommissie een rapport aan de raad presenteert.

Artikel 9 Uitwerking en machtiging

1. De onderzoekscommissie werkt de onderzoeksopdracht van de raad nader uit.
2. De onderzoekscommissie kan haar leden machtingen om, tezamen met de secretaris van de onderzoekscommissie, zelfstandig gedeelten van het onderzoek uit te voeren met inachtneming van artikel 155a, vijfde lid, van de Gemeentewet.

Artikel 10 Beslotenheid en openbaarheid

1. De vergaderingen van de onderzoekscommissie zijn openbaar.
2. De onderzoekscommissie kan besluiten dat in beslotenheid wordt vergaderd, voorzover het vergaderingen van intern beraad betreft.
3. Op grond van de belangen genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur kan de onderzoekscommissie tussen- en eindrapporten die aan de raad worden voorgelegd of gedeelten daarvan als geheim aanmerken. In die gevallen kan

de commissie de leden en degenen die bij het onderzoek betrokken zijn geweest, geheimhouding opleggen. De geheimhouding wordt in acht genomen totdat de raad haar opheft.

Artikel 11 Rapportage door de commissie

1. De onderzoekscommissie stelt betrokkenen in de gelegenheid om binnen een door haar te stellen termijn, die ten minste twee weken bedraagt, hun zienswijze op het concept onderzoeksrapport aan de onderzoekscommissie kenbaar te maken. Betrokkenen zijn in elk geval degenen wier taakuitvoering (mede) voorwerp van onderzoek is of is geweest. De onderzoekscommissie bepaalt wie verder als betrokkenen worden aangemerkt.
2. Na vaststelling door de onderzoekscommissie worden het onderzoeksrapport, de conclusies en aanbevelingen, de verslagen van de hoorzittingen als bedoeld in artikel 155c van de Gemeentewet en de zienswijze van betrokkenen op het rapport zo spoedig mogelijk, onder toezending van een afschrift aan het college van burgemeester en wethouders en betrokkenen, aan de raad aangeboden.

Artikel 12 Budget van de commissie

1. In het instellingsbesluit geeft de raad de omvang van het budget aan, dat de onderzoekscommissie bij de uitvoering van haar onderzoek kan besteden.
2. Ten laste van het in voorgaande lid bedoelde budget worden de kosten gebracht van:
   a. de kosten van externe deskundigen die eventueel door de onderzoekscommissie worden ingeschakeld;
   b. de kosten van vervanging van de medewerkers, genoemd in artikel 4, eerste lid;
   c. overige uitgaven die de onderzoekscommissie nodig oordeelt voor de uitvoering van haar taak.
3. De onderzoekscommissie is voor de besteding van het budget verantwoording verschuldigd aan de gemeenteraad.

HOOFDSTUK 3 SLOTBEPALINGEN

Artikel 13 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening voor de onderzoekscommissie.

Artikel 14 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de achtste dag na die waarop zij is bekendgemaakt.

Vastgesteld in de openbare vergadering van .....

de griffier de voorzitter

Publicatiedatum:

Recht van onderzoek

Recht van onderzoek

Een belangrijk nieuw controle-instrument van de raad is het recht van onderzoek. Dit recht is een bescheiden vertaling van het parlementair enquêterecht (zie Artikel 155 a t/m f van de Gemeentewet).

Onderzoekscommissie

Elk raadslid kan een voorstel doen om een onderzoek in te stellen, waarover de raad bij gewone meerderheid van stemmen moet besluiten.
Het onderzoek wordt uitgevoerd door een onderzoekscommissie, waarvan de leden door de raad worden benoemd. De commissie heeft ten minste drie leden en bestaat uitsluitend uit leden van de raad. Collegeleden kunnen geen lid zijn van een onderzoekscommissie.
Het aftreden van de raad heeft geen gevolgen voor het werk van de commissie.

Regels

Om een onderzoek in te stellen moet de raad vooraf bij verordening regels stellen over de vormgeving van en handelswijze bij zulke onderzoeken. De verordening bevat in elk geval regels over het verlenen van ambtelijke bijstand.

Onderzoeksomschrijving

In zijn besluit om een onderzoek in te stellen moet de raad het onderwerp omschrijven. Het is niet toegestaan om onderwerpen te onderzoeken die buiten de omschrijving vallen.
Soms kan de onderzoekscommissie tot de conclusie komen dat de omschrijving niet voldoet, bijvoorbeeld op grond van de eerste onderzoeksresultaten. In dat geval kan de raad het onderwerp wijzigen.

Verplichte medewerking

Het onderzoek kan zich uitstrekken tot het gehele door het college of de burgemeester gevoerde bestuur. Alleen personen die van gemeentelijke zijde direct met dit bestuur te maken hebben of te maken hebben gehad, zijn verplicht mee te werken aan het onderzoek. Een uitzondering op deze plicht kan alleen gemaakt worden op grond van ambts- of beroepsgeheim. Als getuigen of deskundigen weigeren te verschijnen, kan in een uiterste geval de politie hen op verzoek van de commissie voor de onderzoekscommissie brengen.

Onderzoekskosten

Een onderzoek kost geld, zeker als de onderzoekscommissie externe ondersteuning inhuurt. De raad kan jaarlijks een vast bedrag voor dit soort onderzoek op de begroting opvoeren. Als dit bedrag onvoldoende is, is een tussentijdse begrotingswijziging mogelijk.
Het college is verplicht om de door de raad geraamde kosten voor een onderzoek in de ontwerp-begroting op te nemen.

Ad hoc-onderzoek

Het recht van onderzoek is een ingrijpend instrument. De raad kan in plaats daarvan besluiten om een lichter onderzoek in te stellen zonder de verplichting om medewerking te verlenen. Een voorbeeld is als de raad behoefte heeft aan een second opinion over gecompliceerde beleidsplannen van het college. Een ad hoc-onderzoek kan plaatsvinden zonder verordening en door derden worden uitgevoerd.

Bijlage: Artikel 155 Gemeentewet

Artikel 155

1. Een lid van de raad kan het college of de burgemeester mondeling of schriftelijk vragen stellen.
2. Een lid van de raad kan de raad verlof vragen tot het houden van een interpellatie over een onderwerp dat niet staat vermeld op de agenda, bedoeld in artikel 19, tweede lid, om het college of de burgemeester hierover inlichtingen te vragen. De raad stelt hierover nadere regels.

Artikel 155a

1. De raad kan op voorstel van een of meer van zijn leden een onderzoek naar het door het college of de burgemeester gevoerde bestuur instellen.
2. Het besluit tot het instellen van een onderzoek omvat een omschrijving van het onderwerp van onderzoek alsmede een toelichting. Deze omschrijving kan hangende het onderzoek door de raad worden gewijzigd.
3. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een door de raad in te stellen onderzoekscommissie. De commissie heeft ten minste drie leden en bestaat uitsluitend uit leden van de raad.
4. De artikelen 22, 82, derde lid, en 86, eerste lid, zijn van overeenkomstige toepassing op de onderzoekscommissie.
5. De onderzoekscommissie kan de bij deze wet verleende bevoegdheden uitsluitend uitoefenen, indien ten minste drie van haar leden aanwezig zijn.
6. De bevoegdheden en werkzaamheden van een onderzoekscommissie worden niet geschorst door het aftreden van de raad.
7. Op het besluit tot instelling van een onderzoek en tot instelling van een onderzoekscommissie, alsmede het besluit tot wijziging van de omschrijving van het onderwerp van een onderzoek zijn de artikelen 139, tweede lid, 140 en 141 van overeenkomstige toepassing.
8. Alvorens de raad besluit tot een onderzoek, stelt hij bij verordening nadere regels met betrekking tot deze onderzoeken. In elk geval worden daarin regels opgenomen over de wijze waarop ambtelijke bijstand wordt verleend aan de commissie.

Artikel 155b

1. Leden en gewezen leden van de raad, de burgemeester en gewezen burgemeesters, wethouders en gewezen wethouders, leden en gewezen leden van de deelraad, leden en gewezen leden van het dagelijks bestuur van een deelgemeente, leden en gewezen leden van een door de raad, het college of de burgemeester ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn verplicht te voldoen aan een vordering van de onderzoekscommissie tot het verschaffen van inzage in, het nemen van afschrift van of het anderszins laten kennisnemen van alle bescheiden waarover zij beschikken en waarvan naar het redelijk oordeel van de onderzoekscommissie inzage, afschrift of kennisneming anderszins voor het doen van een onderzoek als bedoeld in artikel 155a nodig is.
2. Indien een vordering als bedoeld in het eerste lid betrekking heeft op bescheiden die afkomstig zijn van een instelling van de Europese Unie of van het Rijk en kennisneming van

die bescheiden door de onderzoekscommissie het belang van de Europese Unie of de Staat kan schaden, wordt niet dan met toestemming van Onze Minister aan de vordering voldaan.
3. Ambtenaren, door of vanwege het gemeentebestuur aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn gehouden om aan een onderzoek als bedoeld in artikel 155a alle door de onderzoekscommissie gevorderde medewerking te verlenen.

Artikel 155c
1. Personen als bedoeld in artikel 155b, eerste lid, zijn verplicht te voldoen aan een oproep van de onderzoekscommissie om als getuige of deskundige te worden gehoord.
2. Een getuige of deskundige die door de onderzoekscommissie wordt gehoord, is niet tevens lid van de onderzoekscommissie.
3. De getuigen zijn verplicht getuigenis af te leggen.
4. De deskundigen zijn verplicht hun diensten onpartijdig en naar beste weten als zodanig te verlenen.
5. De onderzoekscommissie kan besluiten dat getuigen uitsluitend worden verhoord na het afleggen van een eed of belofte. Zij leggen dan in de vergadering van de onderzoekscommissie, in handen van de voorzitter, de eed of belofte af dat zij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zullen zeggen.
6. De getuigen en deskundigen worden in een openbare zitting van de onderzoekscommissie gehoord. Plaats en tijd van de openbare zitting worden door de voorzitter tijdig ter openbare kennis gebracht.
7. De onderzoekscommissie kan om gewichtige redenen besluiten een verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te nemen. De leden en plaatsvervangende leden van de commissie bewaren geheimhouding over hetgeen hun tijdens een besloten zitting ter kennis komt.
8. Een getuige is gerechtigd zich tijdens het verhoor te laten bijstaan. Om gewichtige redenen kan de commissie besluiten, dat een getuige zonder bijstand wordt gehoord.
9. Verklaringen die zijn afgelegd voor de onderzoekscommissie kunnen, behalve in het geval van artikel 207, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, niet als bewijs in rechte gelden.

Artikel 155d
1. Getuigen en deskundigen worden schriftelijk opgeroepen. De brief, houdende de oproep, wordt aangetekend verzonden of tegen gedagtekend ontvangstbewijs uitgereikt.
2. De onderzoekscommissie kan bevelen dat getuigen en deskundigen die, hoewel opgeroepen in overeenstemming met het eerste lid, niet zijn verschenen, door de openbare macht voor hen worden gebracht om aan hun verplichting te voldoen. De onderzoekscommissie stelt de getuige of deskundige hiervan schriftelijk in kennis op de wijze, bedoeld in het eerste lid. In de beschikking wordt een termijn gesteld waarbinnen de belanghebbende de tenuitvoerlegging kan voorkomen door alsnog aan zijn verplichting te voldoen.
3. Op een beschikking als bedoeld in het eerste en het tweede lid is artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht niet van toepassing.

Artikel 155e
1. Niemand kan genoodzaakt worden aan de onderzoekscommissie geheimen te openbaren, voor zover daardoor onevenredige schade zou worden toegebracht aan het belang van de uitoefening van zijn beroep, dan wel aan het belang van zijn onderneming of de onderneming waarbij hij werkzaam is of is geweest.

2. Zij die uit hoofde van hun ambt, beroep of betrekking tot geheimhouding verplicht zijn, kunnen zich verschonen getuigenis af te leggen, doch uitsluitend met betrekking tot hetgeen waarvan de wetenschap aan hen als zodanig is toevertrouwd. Zij kunnen inzage, afschrift of kennisneming anderszins weigeren van bescheiden of gedeelten daarvan tot welke hun plicht tot geheimhouding zich uitstrekt.
3. De burgemeester en gewezen burgemeesters, wethouders en gewezen wethouders, leden en gewezen leden van het dagelijks bestuur van een deelgemeente, leden en gewezen leden van een door het college of de burgemeester ingestelde commissie, ambtenaren en gewezen ambtenaren, door of vanwege het college aangesteld of daaraan ondergeschikt, zijn niet verplicht aan artikel 155b, eerste en derde lid, en artikel 155c, derde lid, te voldoen, indien het verstrekken van de inlichtingen in strijd is met het openbaar belang.
4. De onderzoekscommissie kan verlangen dat een beroep als bedoeld in het derde lid op strijd met het openbaar belang wordt bevestigd door het college, of, voor zover de inlichtingen betrekking hebben op het door de burgemeester gevoerde bestuur, door de burgemeester.

Artikel 155f
Het college neemt de door de raad geraamde kosten voor een onderzoek in een bepaald jaar op in de ontwerp-begroting.